І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 55. ЦЕНТІВ 10 CENTS. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 22-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1958 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 55. VOL. LXV.

СНІГОВІЇ СПАРАЛІЗУВАЛИ КОМУНІКАЦІЮ І ПРИПИНИЛИ ПОСТАЧАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

НЕ ДІЮТЬ ДЕЯКІ ЗАЛІЗНИЧІ ЛІНІЇ, ОБМЕЖЕНИЙ РУХ АВТОБУСІВ І ЛІТАКІВ; СОТКИ ТИСЯЧ НАСЕЛЕННЯ БЕЗ СВІТЛА І ОПАЛУ

Ню Йорк, Н. Й. — Весна почалася 20-го березня в 10.6 годині ввечорі, але той день зовсім не був весняний, бо цілий день падав сніг у східніх стейтах, який спричинив великі шкоди в Ню Джерзі, Пенсилвенії, Мериленді і Лонг Айленді. Місто Ню Йорк не потерпіло надто від сніговії, тільки впродовж короткого часу в деяких частинах не було електричного струму. — Деякі залізничі поїзди були скасовані, численні автобусові лінії не курсували на дальші віддалі. Не курсували літаки між Ню Йорком і Вашингтоном, Бостоном і Шикаго. На летовищі Айдлвайлд два літаки з'їхали були з траси, бо поковзнулися, але ніхто з пасажирів не був пошкоджений. Сніговія надійшла з півдня з Вірджінії і бушувала над всіма східніми стейтами, попрямувавши аж до Мейну. Шляхи забльоковані снігом, електричні проводи поперourівані деревами, які впали внаслідок сильного вітру. Транспорт утруднений, і немає вигляду на негайну поправу, бо сніг падати має і в п'ятницю 21-го березня. Зима почалася згідно з астрономічними обрахунками 21-го грудня 1957 року, температурою 50 ступнів, а закінчилася в Ню Йорку температурою 30 ступнів. Та Ню Йорк вийшов із цієї катастрофи ще доволі добре в порівнянні зі стейтом Ню Джерзі. В повіті Мерсер, в якому находяться Трентон і Принстон, проголошено стан крайньої необхідности, бо там більше як 30,000 домів, фабрик, крамниць, бюр, шпиталів і шкіл були без електрики і огрівання, бо мокрий сніг спричинив перервання електричних проводів. Також повіти Кейт Мей і Атлантик були без електрики довше як 8 годин. Подібно було і в інших повітах, але впродовж коротшого часу. Перервані були і телефонічні проводи. В багатьох школах не було навчання. Численні фабрики припинили працю ще перед полуднем. Також і на Лонг Айленді сніговія спричинила великі шкоди, бо більше як 150,000 домів було без світла і опалу, а деякі також і без телефонів. 1,300 робітників старалися направляти електричні проводи, але коло півночі ще коло 76,000 домів не мали світла. Також у Филаделфії, Па., не було світла в деяких частинах міста. В південно-східніх частинах стейту впало 25 цалів снігу. В стейті згинуло найменше 6 осіб внаслідок сніговії. Сніг падав і в п'ятницю, і тому немає надії на те, що комунікація швидко покращає. Сніговія охопила ще й стейти Мериленд, Делавер, Коннектикат, Ровд Айленд і Массачусетсс. Бюро погоди остерігає, що від того, як буде топитися сніг, деякі нижче положені місця в окремих місцевостях можуть бути залиті водою. Деякі автостради були закриті для їзди, на інших шляхах зредуковано до мінімуму швидкість їзди.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ВЕСНИ У ВАШИНГТОНІ

20-го березня почалася весна, але сніговії на сході ще пригадували зиму. Оцей поліцист Білого Дому телефонує, що сніг припинив комунікацію і перервав електричні проводи в столиці.

Віце-президент Ніксон проти зменшення закордонної допомоги

Шикаго. — Під час пресової конференції, відбутої в Шикагівському Пресовому Клюбі в четвер дня 20 березня ц. р. віце-президент Ричард М. Ніксон заявив, що закордонна допомога є життєважливою частиною оборонної програми З'єдинених Держав Америки. 44 більйони долярів асигнованих і виданих на оборону ЗДА будуть витрачені даремно, якщо Конґрес не вдержить на потрібній висоті сум вимаганих през. Айзенгавером для продовжування програми про взаємну безпеку й економічну допомогу для союзників. У своєму цьогорічному зверненні до Конґресу през. Айзенгавер вимагав на закордонну допомогу в цілому 3,942,100.-000 долярів, в тому 1,885,000.-000 на мілітарну підтримку для заприязнених держав. В загальному, за словами Ніксона, члени конґресу, особливо ж із північно-східніх стейтів доцінюють потребу закордонної допомоги але не завжди вони усвідомлюють собі її основні цілі. Тим часом закордонна допомога є найперше допомогою для „себе самих" і свою корисність і далекосяжність вона засвідчила вже в дотеперішніх успіхах боротьби вільного світу із комуністичною загрозою. Торкнувся у своїх відповідях під час своєї пресової конференції віце-президент Ніксон теж і справи існуючої господарської затримки і ствердив, що уряд не диспонує під сучасну пору всіма засобами і плянами для припинення цієї рецесії, але все ж таки, він має можливість її успішно поборювати і злагіднювати.

ЗДА НЕ ХОЧУТЬ КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ" У ВАШИНҐТОНІ

Вашингтон. — Американський уряд вирішив, що якщо дійсно відбудеться літом, чи осінню цього року нова конференція „на вершинах", то хай вона краще відбудеться знову в Женеві, ніж у Вашингтоні. Вашингтон, як місце конференції запропонували були самі большевики, ніби для того, щоб „облегшити" участь у такій конференції президентові Айзенгаверові, а насправді тому, щоб могти приїхати до Америки цілою громадою і дістати додаткові арґументи для своєї пропаґанди, що ось ніби існує совєтсько-американська „коекзистенція". Покищо американський уряд взагалі ще не займається такими справами, як число учасників конференції, її місце та її денний порядок, бо Америка хоче дістати від Москви відповідь на свою ноту з 6 березня ц. р., в якій справа була поставлена принципово: для якої цілі має бути скликана конференція „на вершинах"? Чи це має бути тільки видовище, чи мають прийняти там якісь поважні постанови в поважних справах? За твердженням речника державного департаменту, згадана американська нота з 6 березня була відповіддю на дві совєтські ноти, з 28 лютого і 3 березня.

Зрештою, з заяви речника державного департаменту виходить, що З'єдинені Держави мають вже досить пропаґандивних листів Булганіна і не думають продовжувати те листування. Поки не прийде відповідь на згадане принципове питання щодо характеру конференції „на вершинах", то нема чого й говорити про учасників конференції, її місце і денний порядок. За часописними коментарями, ЗДА не візьмуть участи в такій конференції міністрів закордонних справ, яка мала б за завдання — згідно з совєтським пляном — тільки формально - процедуральні справи.

Гаммершилд оптимістично дивиться на справу роззброєння

Об'єднані Нації.—Напередодні свого виїзду до Москви, генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд висловився оптимістично про справу міжнародного роззброєння. Мовляв, всі хочуть роззброєння, а річ іде „тільки" про те, щоб те загальне і спільне бажання вбрати в такий практичний вираз, який відповідав би бажанням всіх сторін. Гаммершилд не заперечив, що ця справа буде темою його розмов з большевицькими вождями в Москві. Однак, зрештою, він відмовився будь-що конкретне сказати на цю тему. Він не противиться, щоб про справу роззброєння дебатовано на конференції „на вершинах" поза тереном Об'єднаних Націй, бо, мовляв, такі паралельні конференції лише пособляють справі миру. — Після своїх відвідин у Москві Гаммершилд поїде з офіційними відвідинами до Лондону. На 1 квітня ц. р. заповіджено вже обід в його честь у королеви Єлисавети II, як теж, того самого дня, вечерю у прем'єра Мекміллена. 2-го квітня ц. р. Гаммершилд має виголосити промову в англійській палаті громад, а 3-го квітня вернеться до Ню Йорку.

АДЕНАУЕР ЗАКИДАЄ МОСКВІ АҐРЕСИВНІ ЦІЛІ

Бонн. — 82-річний західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер заявив в минулий четвер 20 ц. м., що совєтська політика після смерти Сталіна — всупереч сподіванням — не змінилася і далі є аґресивна. Німеччина — казав він — не може стояти ізольована, бо на випадок нової війни вона буде втягнена в неї без уваги на те, чи буде озброєна, чи безборонна. Тому Німеччина мусить мати змогу боронитися і мусить мати союзників. Аденауер, виступивши з великою промовою в парляменті, заявив одверто, що коли військові фахівці НАТО вважатимуть за відповідне, щоб західньо-німецька армія була озброєна атомовою зброєю і щоб в Німеччині були влаштовані ракетні бази, то так воно і станеться. Аденауер заперечив, наче б справа атомової зброї для німців була сама для себе, відокремлена. Вона — казав він — стоїть у найтіснішому зв'язку з питанням: Західня Німеччина має належати до НАТО, чи ні. Відповідаючи на суґестії соціялістичної опозиції, щоб Німеччина прийняла плян комуно-польського міністра закордонних справ Рапацького про так звану „відатомізовану" середньо-европейську смугу. Аденауер відповів різко, що існує сім плянів Рапацького, а не один, і на таких плянах не можна будувати будуччини Німеччини. Також міністер закордонних справ д-р Гайнріх фон Брентано і міністер оборони Франц Штравс енергійно боронили прозахідню німецьку політику і таврували політику Совєтів. — Ці промови були виголошені в західньо-німецькому парляменті, де розпочалась закордонно-політична дебата, обрахована на два дні. Коли до цього часу опозиція соціялістів і вільних демократів зверталась проти канцлера Аденауера, закидаючи йому завелику підчиненість американській політиці і замалу ініціятиву та гнучкість в здобутті з'єдинення Німеччини в безпосередніх переговорах з Москвою, то тепер опозиція закидає урядові ще й озброювання нової німецької армії атомовою зброєю, уладжування на території Західньої Німеччини американських ракетних баз та бойкотування т. зв. пляну Рапацького, що передбачає невтральну середно-европейську смугу. Крім цього, опозиція має теж союзників в західньо-німецьких господарських колах, які закидають урядові, що це він винуватий, що до цього часу нема німецько-совєтського торговельного договору. Канцлер Аденауер запросив до себе напередодні парляментарної дебати совєтського амбасадора Смірнова на довгу розмову, щоб дістати фактичний матеріял для своїх відповідей на запити опозиції. При розмові з Смірновим був приявний міністер закордонних справ Гайнріх фан Брентано.

Тунісія потверджує свою вірність Заходові

Туніс. — Туніський президент Габіб Бурґуїба у своїй промові, що її виголосив з нагоди других роковин незалежности Тунісії, потвердив ще раз свою прозахідню орієнтацію. Він дякував З'єдиненим Державам і Англії за їх мирове посередництво в спорі з Францією та зазначив також мирні інтенції супроти самої Франції. Мовляв, від Франції залежить, чи північна Африка йтиме з нею, чи проти неї. Примирливий тон промови Бурґуїба закордонні обсерватори пояснюють тим, що Бурґуїба вірить, що ЗДА й Англія не припинять вже своїх дипломатичних заходів перед Францією, щоб спонукати її до закінчення війни в Альжирі.

Франція зволікає з рішенням у справі Тунісії

Париж. — Француський уряд Фелікса Ґаяра опинився в незвичайно трудній ситуації, розв'язка якої може мати великий вплив на дальшу внутрішню і закордонну політику Франції. Ото ж, американський і англійський „посередники доброї волі" в справі французько - туніського конфлікту, Роберт Морфі і Геральд Білі, приїхали до Парижу з Тунісу з остаточним готовим і конкретним проєктом компромісової злагоди з Тунісією. Однак права партія „незалежних", член урядової коаліції Ґаяра, рішуче противиться дати свою згоду на той проєкт, який передбачує м. і. принципове визнання суверенности Тунісії над теперішньою французькою морсько-летунською базою в Бізерті, ступневе відкликування французьких військ з Тунісії і ступневу передачу інших баз, що їх французи мають в Тунісі. Зате Тунісія погоджується на залишення французам бази в Бізерті і на контролю туніських портів, щоб із них не користали альжирські партизани. Якщо урядова партійна коаліція розлетиться у зв'язку з цією справою і Франція не прийме виготовленого проєкту злагоди, тоді Франція потерпить в очах міжнародної опінії та зокрема в очах ЗДА й Англії. Загострення конфлікту з Тунісією грозить Франції переходом всієї проблеми знову на терен ОН. Прем'єр Ґаяр зволікає з остаточною відповіддю. Справа має ніби вирішитись в першій половині наступного тижня.

Плянують законопроєкт про емеритуру для президентів ЗДА

Вашингтон. — Три визначні провідники в Палаті Репрезентантів: спікер Сем Рейбирн, провідник демократів конґресмен Джан В. МекКормек і провідник республіканців конґресмен Джозеф В Мартин погодилися в тому, щоб внести законопроєкт про пенсії для колишніх президентів ЗДА. Ці емеритури мали б дістати негайно після ухвалення закону колишні президенти республіканець Герберт Гувер і демократ Гаррі С. Труман, а президент Айзенгавер аж тоді, як перейде на емеритуру в січні 1961 року. Гадають, що емеритура колишніх президентів виносила б 25,000 долярів річно. Цю справу мають обговорювати на Комісії Цивільної Служби в Палаті Репрезентантів. Та з конґресових кол повідомляють, що не так то легко буде ухалити цей законопроєкт. Спікер Рейбирн заявив, що треба признати пенсії колишнім президентам, щоб вони могли жити гідно з вимогами їхнього становища і не мусіли писати статтей до часописів, щоб заробити на своє життя. (Президент Труман періодично друкує статті в одній пресовій аґенції).

КЕРОВАНІ РАКЕТИ — ПРИНАДА ДЛЯ ВОРОГА

Кокоа Біч, Флорида. — Тут випробовували керовану ракету з далекосяжним засягом, яка не робитиме великої шкоди ворогові, тільки буде приманювати його увагу, щоб він витрачав енерґію на поборювання цієї ракети — зваблювача. ЗДА мають кілька таких ракет-зваблювачів, які називаються „БаллҐус", „Гендер" і „Ґрін Квейл". Деякі з цих ракет можуть мати і атомову вибухову матерію.

Минулого року населення Канади збільшилося на 552,000

Торонто, Онтаріо. — Канадійський Торговельний Банк у своєму річному огляді ствержує, що населення Канади в 1957-му році рекордово збільшилося, бо нових імігрантів прибуло коло 285,000, а внаслідок природного приросту число населення збільшилося на 320,000. Разом населення тієї країни зросло в одному році на 552,000, бо деяка кількість населення виїхала до чужих держав, в тому і до ЗДА. Нові іміґранти находяться в такому віці, що можуть багато працювати і потребують великої скількости нових товарів. Приїзд нових іміґрантів треба тим більше вітати, що число канадійців у зрілому віці зменшується, бо тепер дозрівають ті річники, які народжувалися під час депресії.

В Арґентині помер Тарас Микиша, український піяніст і композитор

Буенос Айрес. — В п'ятницю 14 березня помер тут несподівано на 45-му році життя український піяніст і композитор. Народжений 2 лютого 1913 р. в с. Приймовка на Лубенщині в родині українських мистців-співаків, науку гри на фортепіяні почав Тарас Микиша в 1920 році в Києві у проф. Віри Сімховичевої, студіюючи водночас у трудовій школі ім. Т. Шевченка під керівництвом Дурдуківського і потому після переїзду батьків до Москви, в Музичному Технікумі під проводом проф. Б. Яворського. З 1927 року до 1933 студіював у Музичній Академії у Відні і після закінчення студій концертував у різних країнах Европи, звідки в 1947 році виїхав до Буенос Айресу. Був автором низки українських музичних композицій.

● **Демократичний губернатор стейту Мейн, Едмунд С. Москі**, заявив, що не буде старатися про новий перевибір, а натомість кандидувати на сенатора В тому стейті впродовж десятків років сенаторами є республіканці.

Популярність республіканських членів Конґресу зменшується

Принстон, Н.Дж. — Американський Інститут Публічної Опінії Джорджа Ґаллупа повідомляє, що популярність республіканських членів Конґресу постійно зменшується, починаючи від виборів в 1956-му році. Інститут опитував представників 35-ох північних стейтів, бо 13 південних стейтів в 77 відсотках постійно заявляються за демократами, а тільки 23 відсотки є прихильниками республіканців. Отже в 35-ох північних стейтах аж 53 відсотки опитуваних в 1956 році голосувало за республіканцями, а тільки 47 за демократами. Але симпатії змінюються постійно в користь демократів: в березні 1957 — 52% за демократами, 48 — республиканці; в червні 1957 — 50% демократи і 50 республіканці; в листопаді 1957 — так само; в лютому 1958 — 48% республіканці і 52 демократи, а в березні 1958 — 46% республіканці і 54 демократи. Республіканці тратять симпатії виборців внаслідок економічної знижки. Якщо до виборів економіка поліпшиться, то республіканці зможуть ще виграти вибори восени цього року.

Ірак і Йорданія принаджують Савді Арабію до Федерації

Амман. — Ірак і Йорданія, які підписали були акт федерації, прийняли для цієї федерації конституцію. Вона сконструйована так, щоб залишити місце для дальших членів — конкретно для Савді Арабії, третьої мусульманської арабської країни з монархічним устроєм і протисовєтською настановою. В конституції Арабської Федерації сказано, що головою Федерації є король Іраку Фейсал, але тут же зазначено, що у випадку приступлення до Федерації ще інших країн, справа головства держави буде перевірена. Це виразна алюзія до того, що коли б до Арабської Федерації захотіла приступити також і Савді Арабія, то головою Федерації ставби король Савд. Покищо він не спішиться з приступленням туди, але його відносини з З'єдиненою Арабською Републікою, що її очолює през. Ґамаль Нассер, дуже погіршились. Пропаґандивний апарат Арабської Републіки, який цілком є в руках диктаторської влади Нассера, повів гострі атаки проти короля Савда, який ніби намагався перекупити шефа сирійської армії, щоб той очолював змову проти Нассера. Єгипетська преса й пропаґанда повідомили в останніх днях про здавлювання в Савді Арабії силою познак опозиції супроти короля Савда. Усі ці вістки мають за ціль дискредитувати в очах арабів короля Савда, що його Нассер теж зарахував до табору „імперіялістів", чи пак їх прислужників.

Нац. Китай зірвав торговельні взаємини з Японією

Тайпей. — Національно-китайський уряд на Формозі (Тайвані) зірвав торговельні взаємини з Японією у відплату за підписання договору між комуністичним Китаєм і групою японських промисловців, що їздили до Пейпінгу. Цей „приватний" договір має бути ратифікований японським урядом і парляментом але він складений так, що торговельні представництва китайських комуністів в Японії насправді стали б консулярно-дипломатичними, ну і очевидно — леґальними шпигунськими станицями. М. і., у тому приватному договорі признається право за комуно-китайським торговельним представництвом в Японії — урядувати в будинку з комуно-китайським прапором та користуватись засекреченим кодом. Японський уряд стурбований ситуацією, в якій опинився між молотом і ковалом. З одного боку японські промислово - торговельні кола, парляментарна опозиція до нинішнього уряду і навіть широка публіка підо впливом рибальських кіл домагаються торгівлі з комуністичним Китаєм, з другого боку японський експорт на Формозу досяг в минулому році суми $93,000,000, а теперішнє зірвання торговельних взаємин позбавляє тільки одну японську фірму пів-мільйонового долярового замовлення, не рахуючи інших замовлень.

В АМЕРИЦІ

● **У травні цього року** покличуть до військової служби 13,000 рекрутів. Це буде та сама квота, яку покликували в попередніх місяцях, починаючи від лютого цього року.

● **У Торонті**, Канада, 19-го березня в пошану прем'єра Дж. Діфенбейкера влаштовано чайне прийняття, в якому взяло участь 25,000 осіб. Впорядники сподівалися більшого числа гостей, бо вислали аж 400,000 запрошень.

● **Смитсонівська Астрофізична Обсерваторія** повідомляє, що 21-го березня над територією ЗДА пролетіло аж три штучні сателіти: „Спутнік 2", „Експлорер 1" і „Ванґард 1".

● **Віце президент Ричард М. Ніксон** заявив делеґації з Аляски, що він є за те, щоб Конґрес окремо голосував в справі законопроєкту про надавання прав стейту Алясці, а не об'єднував цієї справи з законопроєктом про Гаваї. Аляска має більші шанси стати стейтом ЗДА, як Гаваї, де є сильні прокомуністичні впливи.

● **До Сан Хуан Капістрано** в Каліфорнії кожного року на св. Йосифа (19 березня) прилітають ластівки. Цього року ластівки появилися вже 18-го березня в старому монастирському будинку. Робітники, які працювали в цій місії, заявили, що це „прилетіли перші розвідники", а головна сила прибула 19 березня.

● **22 річна французька письменниця Франсуаз Саґан**, книжки якої записано на індекс за виведені в них непристойні сцени і нездорову атмосферу, вийшла заміж за свого 42-річного видавця Ґю Шеллера, що зробив масток для неї й для себе на її книжках. Щоб уникнути непрошених цікавих глядачів на своєму шлюбі, вони подали фальшиву дату й місце цієї церемонії.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Урочиста Служба Божа в українсько - візантійському обряді** буде відправлена в суботу дня 22 березня ц. р., о год. 11-ій ранку в Катедрі св. Патрика в Ню Йорку за окремим запрошенням Кардинала Спеллмана, архиєпископа Ню Йорку і Фордгамського університетського комітету для справ східніх обрядів і Богослужб. Целебруватиме цю Службу Божу Впр. о. І Лотоцький, парох Церкви св Юра в Ню Йорку, разом із іншими священиками, членами Чина св. Василія Великого. Кардинал Спеллман відправить при цій нагоді молебен „Сім благословень Богуслужб". Співатиме хор церкви св. Юра під дириґ. Теодора Онуфрика.

● **Український Спортовий Клюб, Ню Йорк**, відзначає в цьому році десятиріччя свого існування, виповнене живою діяльністю та гарними успіхами. Святкування з цього приводу відбудуться 30 та 31 травня і будуть получені зі спортовими змаганнями різних ланок спорту, посвяченням прапору, врученням відзначень заслуженим членам та святочним бенкетом.

● **Доповіді ген. секретаря ЗП УГВР Миколи Лебедя** на тему „Внутрішнє і зовнішнє положення української справи" відбулися в днях 9 березня ц. р., в Едмонтоні і 16 березня у Вінніпеґу. В обидвох містах ці доповіді викликали ожвавлену дискусію.

● **Дві українки кандидують на послів** у теперішніх канадійських виборах до парляменту: пані Софія Курець, кандидатка Соціяльно - Кредитової Партії в Торонті і пані Настя Засійбіда, кандидатка партії СССФ у Веґревил в Алберті.

● **Іван Чапель**, студент медицини Албертійського університету був обраний як репрезентант студентства до групи 35 студентів з цілої Канади, які в червні цього року виїдуть у двотижневу поїздку до Юґославії, щоб ознайомитися з життям цієї країни та її міжнародними справами.

У СВІТІ

● **В Західній Німеччині** все публічне життя в минулу середу було спаралізоване, коли службовці й робітники установ громадської обслуги вийшли на 24-годинний демонстраційний страйк. Не страйкували тільки поліціянти, пожежна сторожа і медичні сестри. Світло, вода і газ були в обмеженій кількості. Спинилися всі трамваї й автобуси. Страйк мав економічне підложжя.

● **Ірляндського прем'єра де Валера**, який на день св. Патріка прибув до Лондону, пильно охороняла поліція від його таки земляків, ірляндських націоналістів. Де Валера, колишнього героя революційної боротьби ірляндців за незалежність, охрещено тепер „зрадником" за те, що він виступає проти революційно - терористичних засобів боротьби за об'єднання Північної і Південної Ірляндії і проголосив поза закоом бойову організацію ірляндських націоналістів.

● **Корабель „Квін Мері"**, що належить до англійської корабельної компанії „Кенард Лайн", має вже 22 роки. Він усе ще найбільший океанський пасажирський корабель, хоч дещо перестарілий. Тепер його модернізують коштом 2-х мільйонів долярів, вставляючи прилади, що стишують гуркіт моторів та забезпечують кращу рівновагу на морських хвилях.

● **Випущення Америкою „Ванґарда"** викликало велике враження в Европі. Англійські, французькі, німецькі й італійські газети принесли про це відомості на перших сторінках, як сенсацію. В комуністичній пресі висміюють „Ванґард", як „місяць завбільшки в помаранчу".

● **У Токіо** виступає Нюйоркський міський балет. Головних членів балетної дружини запитували в телевізійній компанії, як вони оцінюють себе в порівнянні з балетом московського Большого театру. Японці дуже здивувалися, коли почули, що американські балетники й балетниці взагалі не бачили російського балету, і що з цього приводу не сумують.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОЖНИЙ З НАС РІШАЄ

Основною проблемою кожного громадянина і мешканця цієї країни є сьогодні голосна вже справа господарської затримки-рецесії. Правда, на 172 мільйони жителів і на 65 мільйонів затруднених тільки дещо понад 5 мільйонів, які є сьогодні на списку безробітних, відчули цю затримку безпосередньо, але — побоювання викликають побоювання, і господарська рецесія починає хвилювати кожного, бо перед кожним стоїть запит: що буде завтра, за місяць чи за рік?

У такій ситуації боротьба з рецесією нелегка, а всілякі політичні й політиканські спекуляції та порахунки її ще більше утруднюють. Той факт, що екзекутивна влада перебуває в руках републіканців, а законодатна в руках демократів, дає до цього і свій „причинок". Правда, лідери обидвох партій заявляють, що в поборювання рецесії вони не вноситимуть партійної розгри, але практика цього не цілком потверджує.

Пригляньмося самій цій рецесії, загальновідомим її причинам і пропозиціям, як її поборювати.

Деякі познаки рецесії появилися вже з кінцем минулого року, але гостріших форм почали вони прибирати щойно в цьому році. Головною причиною цього була власне затримка, затримка в закупах і в продукції. Люди стали менше купувати, а більше щадити, як тільки появилися перші познаки затримки в продукції, а з цим і можливості втратити працю. Згідно з статистичними даними, американські родини мають сьогодні ощадностей в банках і бондах 300 більйонів долярів, отже понад удвоє більше, ніж загальна сума їхньої заборгованости, що становить 135 більйонів долярів. На кожні три американські родини дві мають більше, ніж 1.000 долярів ощадностей. До цього не враховано півтрильйона долярів, що його має 109 мільйонів американців на своїх забезпеченевих полісах, як „готівкову вартість". Впродовж минулого, 1957-го року, американці додали до своїх ощадностей в банках понад 14 більйонів долярів, з того 9 більйонів у другій половині року, в порівнянні з 71.500.000,-000 в тому самому часі попереднього року.

Приблизно в такій самій пропорції почала зменшуватися і закупівельна заборгованість. А якщо до того додати поважне зменшення урядових контрактів, то легко зрозуміти, чому прийшла затримка в продукції, а з нею й збільшення безробіття: гроші почали зникати з продукційно-консумпційного обігу.

На припинення такого розвитку приписується тепер багато всіляких рецепт, між ними: збільшення урядових контрактів, зменшення податків, полегшення кредитів і ін. Найвизначніші спеціялісти пробують ставити діягнозу. Очевидно, ситуація далека від критичної в повному значенні цього слова і незрівняно краща, ніж була під час подібних затримок у минулому. Тепер кожний безробітний дістає таку допомогу, що з неї може вижити, і кожний з нас знає, що чимало є таких, які навіть під час найвищого затруднення в країні волять користати з допомоги на безробіття.

Із щоденних повідомлень знаємо, що і уряд, і індустрія, і зорганізоване робітництво — всі шукають засобів для припинення рецесії. Багато заходів у цьому напрямі вже пороблено, інші плянуться. Америці і американському народові, найбагатшому в світі, в жадному разі не загрожує те, що можна вважати за господарську катастрофу, а проте не можна закривати очей на труднощі.

У таких випадках кожний рішає і кожний може допомогти. У зв'язку з цим приходить на думку трагедія, яка розігралась в середу, 19-го березня, на Бродвеї в Ню Йорку і в результаті якої 24 особи згинуло, а 15 поранено. Стверджено, що здебільша ці люди упали жертвою паніки, яку пожежа викликала, а не самої пожежі. Люди без потреби скакали на вулицю з вікон, з яких не тільки полум'я, але навіть дим не йшов, а інші в паніці душились, хоч при холоднокровній поведінці мали всі вигляди на рятунок.

Це можна взяти за перебільшений приклад можливостей в інших ситуаціях, що можуть викликати нерозважну поведінку. В такій вільній системі, в якій ми живемо, настрої і поведінка народу мають рішальне значення. Іншими словами — рішає кожний з нас, а рішення може бути тільки тоді правильне, коли виносимо його спокійно, з думкою не тільки про себе, але й про свого сусіда, про всю спільноту. В теперішній господарській ситуації немає ще нічого такого, що могло б викликати серйозні побоювання і підказувати якусь надзвичайну поведінку, крім обережности, яка завжди добра.

СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ БЛЬОК

Коли який тиждень тому французький прем'єр Фелікс Гаяр згадав у своїй промові в палаті депутованих про бльок с е р едземно-морських держав, то сенсаційність того виступу полягає в першому офіційному натякові на можливість, що проблему Альжиру перестануть розглядати у Франції виключно з погляду того анахронічного внутрішньо - адміністраційного поділу, за яким Альжир є одним із французьких департаментів. Гаяр назвав такі держави, які мали б стати членами Середземноморського бльоку: Англія, Франція, Італія, Еспанія, Тунісія, Марокко, Лібія і „автономний Альжир". Італійська преса зазначила, що коли проблема назріває до того, що почнуться поважні переговори на цю тему, то в склад нового бльоку, покликаного для оборони середземноморськ о г о обширу проти спільної небезпеки комуністичної агресії, повинні обов'язково належати ще Греція і Туреччина.

Заява французького прем'єра, яка, зрештою, тільки підхопила давно існуючу концепцію, зустріла відразу дуже прихильну оцінку збоку З'єдинених Держав. Маючи на увазі, що найбільшу мілітарну силу на Середземному морі являє насправді американська Шоста фльота, що ЗДА втримують в Марокко 6 морсько-летунських баз і мають такі бази також в Еспанії, Італії, Греції й Туреччині, Америка напевне була б одним із членів і ґарантів Середземноморського пакту, як є ним у відношенні до Північно-Атлянтійс ь к о г о пакту (НАТО). Однак, до здійснення цієї ідеї ще дуже далеко. Доказом цього є факт, що найбільш заінтересовані в такому союзі північно-африканські країни Тунісія і Марокко (не кажучи про Єгипет, що його, як „невтральну" державу, яка дістає від Совєтів зброю, не береться під увагу) поставились до заяви Гаяра дуже насторожено, недовірливо чи, щонайменше, вичікуючо.

Середземноморський бльок у практиці неможливо здійснити без попереднього здійснення концепції північно-африканської федерації. А північно-африканська федерація бере під увагу не „автономний" Альжир в урядовому французькому розумінні, а незалежний Альжир, найменш політично, культурно й економі ч н о розвинений з трьох північно-африканських країн, пов'язаних з Францією, проте таки — незалежний. Однак в цьому місці починається той „мертвий пункт" у французькій політиці, який коштує Франції півтора більйона долярів щорічного видатку, виснажує її психологічно й мілітарно, ставить у прважку ситуацію всіх її союзників, спричиняє перманентні духову й політичну кризи та деґрадує в очах всіх державних мужів і широкої публічної опінії вільного світу.

Найбільш парадоксальний момент у північно-африканській політиці Франції полягає в тому, що коли вона в першій половині цього сторіччя з успіхом стосувала там засаду „діли і пануй", то ту саму засаду хоче стосувати й тепер — з очевидною повною невдачею. На цю тему знамениту інформаційно-аналітичну статтю Льорни Гана п. з. „Останній шанс в північній Африці" можна знайти в січневому числі квартальника „Форін Афферс". Цим останнім шансом є Північно-Африканська федерація, якій спонзорують Тунісія з своїм президентом Бурґуібою, найвидатнішим північно-африканським мужем, що вийшов з націоналістичн о ї Нео-Дестур-партії, і мароканський султан Мохаммед V, який вважає себе лідером мусульманської Церкви в Північній Африці. Один і другий не слухали молодих альжирських націоналістів (вихованих, зрештою, у французьких школах), які проповідували засаду тісної туніско-марокканськo - альжирської єдности в переговорах з Францією, і в сепаратних договореннях з нею здобули незалежність для Тунісії і Марокко, з деякою байдужністю до Альжиру. Обидва теж названі політичні й духові лідери північно-африканських арабів ставляться явно ворожо супроти особи. націоналістичної філософії і практичної політики єгипетського президента Гамаля Нассера. Але з хвилиною, коли Франція відмовилась забрати з Тунісії своїх 30,000 вояків, використовуваних як резерву військ у Альжирі, і піддати ревізії правний стан морської бази в Бізерті, як також з моментом, коли туніську територію залило 200,-000 обдертих утікачів з Альжиру, Тунісія переконалась, що без розв'язання альжирської проблеми по лінії незалежности не буде ні спокою ні дійсної державности і в Тунісії.

Саме 22 березня минає два роки від часу проголошення незалежности Тунісії. Габіб Бурґуіба відкликав голосне святкування цієї дати, бо, мовляв, невідомо, чи ще не прийдеться відновити боротьбу за дійсну суверенність, яка стоїть під знаком запиту, поки французьке військо перебуває на туніській території. Так само тихо святковано 2 го цього місяця в Марокко дворічні роковини підписання з Францією договору про скасування її так званого протекторату, що існував від 1912 року. Але Франції вже не вдається грати на північно-африканських розбіжностях. Розвиток подій іде в напрямку щораз тіснішої єдности п і в н ічно-африканських арабів Тунісії, Марокко й Альжиру та подекуди й Лібії. Тільки північно-африканська федерація цих країн і пов'язання їх з НАТО середземноморським пактом може врятувати Північну Африку, як члена західнього й протикомуністичного світу. Політика Франції цьому протидіє.

I. Світ.

КОНФЕРЕНЦІЯ СЕАТО

Минулого тижня закінчилася в Манілі, на Філіппінах, конференція оборонного союзу держав Південно-Східньої Азії — СЕАТО, до якого входять Тайленд (Сіям), Пакістан, Філіппіни, Австралія, Н. Зеляндія, ЗДА Франція і Англія. Дотеперішні спроби притягти до цього союзу інші південно-азійські держави зустріли великий спротив, зокрема збоку Індії, позиція якої все ще залишається невтральною.

Учасники конференції займалися справами не так військовими, як політично-соціяльними, які є найбільш чутливими для комуністичної загрози. Ця реальна загроза для вільних держав Азії ускладнюється позиціями Бірми, Індонезії і почасти Індії, хоч про останню не можна говорити так, як про перші дві держави.

Індії сьогодні безпосередньо комунізм не загрожує, хоч це ніяк не виключене в близькому майбутньому, якщо боротьба, яка ведеться там за поліпшення життьових умовин широких мас населення, не буде повністю виграна демократичною системою, хоч і з соціялістичним забарвленням, що розглядає комуністичні держави як певний вид соціялістичної системи.

Турботи СЕАТО спрямовані головним чином на посилення зв'язків і співпраці між його членами, передусім Пакістаном, Тайлендом та Філіппінами, з тим, щоб втягнути до цього союзу такі важливі держави, як Японія, Формоза та Індо-Китай, В'єтнам, Ляос та Камбоджа. Якщо це вдасться, тоді поволі можуть бути втягнені до союзу і Бірма та Малаї. Щождо Індонезії, то цю країну можна було б поставити до фактичної співпраці без присднання до СЕАТО.

Конференція в Манілі визнала, що військової загрози, поки держави СЕАТО об'єднані і мілітарно сильні, для них фактично немає, але натомість існує дуже сильно політична загроза, посилювана еґоїстичними інтересами окремих осіб та груп, які дбаючи лише за власну кишеню, не можуть зрозуміти, що часи кардинально змінилися.

Зокрема, помітна корупція серед адміністрації на Філіппінах, яка не тільки гальмує справу поліпшення добробуту в тій країні, але й підкопує антикомуністичну ідею. Те саме, в меншій мірі, спостерігається в Тайленді. Щождо Пакістану, країни найбільш відсталої в політично-економічному житті, то в антикомуністичному таборі тримають її залежність від американської військової допомоги та мусульманська віра населення.

Через Гімалайські гори мовами азійських країн безупинно несеться на радіохвилях совєтська пропаґанда, в якій фальшується дійсність і вихваляється „щасливе життя" та „добробут" мусульманських народів під Москвою. Як твердить з Парижу представник „Ню Йорк Таймсу" Зульцберґер, контрпропаґанда „Голосу Америки" в цьому напрямі робить не багато. Зульцберґер вважає, що треба не тільки посилити антисовєтські передачі в узбецькій мові за рахунок московських передач, які в тому просторі майже не мають значення, але й перейти на багатомовну пропаґанду, викриваючи брехні Москви.

До речі, на величезних теренах від Туркестану до берегів Тихого океану всі радіовисильні середньої сили на коротких, середніх і довгих хвилях можна чути через добрий радіоприймач. Також в напрямі півночі, з Якутська та Челябінська до Ню Делі в Індії дуже добре чути радіопересилання, зокрема вночі. Очевидно все це широко використовує совєтський пропаґандивний апарат.

Совєтські обіцянки економічної та технічної допомоги треба поборювати фактичною американсь к о ю допомогою. Амбасадор ЗДА в Ню Делі вимагає не тільки посилення цієї допомоги, але й розтягнення її на довший час, протягом якого можна б збудувати нову здорову систему, яка поліпшить життя населення азійських країн.

Активність червоного Китаю на зовнішньому відтинку трохи зменшилася, очевидно, внаслідок зростання внутрішніх труднощів, головно в економічній ділянці, затримки у виконанні п'ятилітніх плянів і браку технічних кадрів та капіталів, яких ця країна ніколи не мала багато.

Комуністи негайно змінюють свою тактику там, де того потребують обставини і вони не можуть здобути прямих успіхів. Тому антикомуністичні уряди і політичні діячі азійських країн повинні проявити максимальну витривалість і чуйність. Помітні щодо цього зміни в Камбоджі й почасти Ляосі, де все ще діє комуністична партизанка.

Значно покращала ситуація на Маляях, що треба завдячувати тактовності англійців, які, ведучи вперту боротьбу проти червоних партизанів, рівночасно допомогали усамостійнитись колоніяльній адміністрації. Сьогодні на Маляях комуністична партизанка майже цілковито знищена.

У так званих невтральних державах, зокрема в Індонезії, ситуація складніша, і нам недавно доводилося про це писати. Тепер там бушує громадянська війна на о. Суматрі та відбуваються чимраз гостріші заворушення на інших островах.

Одне ясне, що південно-азійські країни переходять тяжкий період перебудови і пробудження широких мас населення, які прагнуть порядку і ліпшого життя. Уряди цих країн мусять приймати швидкі рішення і не обмежуватись обіцянками в своїх програмах. Антикомуністичні країни Азії мають друзів у широкому вільному світі і мають великі засоби, які треба вміло використовувати.

Труман оскаржує уряд за рецесію

Денвер, Колорадо. — Колишній президент Гаррі С. Труман промовляв на Конвенції Крайової Фармерської Унії і твердив, що уряд президента Айзенгавера завів країну в безвихідне міжнародне становище і вдома спричинив економічну кризу, яка виникла внаслідок невідповідної господарської політики уряду. Труман сказав фармерам, що він зовсім не співчуває їм в їхній господарській кризі, бо перед вибором Айзенгавера він їх проти нього остерігав. Колишній президент твердив, що уряд Айзенгавера підтримує „великих підприємців" і зменшив прибутки фармерів. Внаслідок того в цьогорічних осінніх виборах до Конґресу демократи матимуть велику п е р е м о г у.

З наших буднів

ПРО МУЗЕЙ І РІДНЕ БОЛОТО

Поки почати цього фейлетона, маю приємний обов'язок пригадати Шановній Метрополії, що сьогодні, 22 березня, відбудеться в Гантер Каледжі небуденний концерт нашого улюбленого хору „Думка", під дириґуванням не менше всіма люблєного Л ь о н я Крушельницького. Квитки, кажуть, вже народ розхапає, та коли хто покваниться і чемно попросить „Арку", або „Еко", то може ще щось дістане.

А тепер перенесемось з Метрополії в далекі, рідні сторони... Написали мені з дому, що в сусідньому селі, Звенигороді, радянська влада збудувала музей.

Звенигород, к о л и шній княжий город, славний своїми історичними руїнами-„валами" замку з 12-го сторіччя, як не брешу. Мій друг, Іван Шкварко, написав був у „Свободі" прекрасний етюд про ці звалища. Ото ж, доводжу до відома всіх наших спеців від старовини, а, передусім, проф. Яр. Пастернака, що до Звенигороду приїхала з Києва археологічна комісія, розкопала вали, знайшла там масу-масенну різних пам'яток і на базі цих розкопок — постав у селі музей.

Члени комісії ходили також по колгоспниках (селян тепер немає) і в кого знайшли якусь пам'яткову річ, казали віддати до музею. В одної бабусі надибали в сінях старовинні жорна і теж хотіли їх забрати. Але бабуся „поклала" вето.

— Не дам жорен, — сказала.

— Та чому не дасте, матусю?

— Бо я не буду щодень ходити до вашого музею молоти зерно.

Отак, бачите, стоять справи з радянською владою: „спутників" випускають, на місяць летіти збираються, музеї будують, а хлопські жорна, як гуділи так і гудуть, і мелють муку, як мололи за Франца Йосифа, чи за пансько-шляхетського гніту.

Особливо ж ударно працював цей, трипільський ще мотор, під час німецької окупації, як всі собі пригадують. Тоді то наш дотепний народ склав був „Пісню про жорна" і з неї достойний Улас Самчук позичив навіть назву до своєї п'єси.

А пісенька починалася так:

„На Вкраїні земля чорна
На Вкраїні гудуть
жорна..."

Гей, гей!.. Чорна була наша земленька, і чорне, масне, западисте було звенигородське б о л о т о! Не хотів би я тут образити нікого з моїх земляків та дорогих сусідів, ні заслуженого і невтомного секретаря Комітету „Бібрка", п. Івана Собенка, ні пана професора Прудиуса, ні панів Моха і Данилика, але факт є фактом, що їхнє болото таки славилось на весь повіт!

Як уже, не дай Біг, пішли осінні дощі, або почалися весняні розтопи — о, тоді ґуд-бай! — ані в село в'їхати, ані з нього виїхати: западня по самі вуха! Бувало, коли ґазда хотів принести відро води в хату, то мусів сідати верхи на кобилу і так їхати до криниці по воду. А злізеш з кобильчини. так і попрощайся з чобітьми: втопляться в болоті на амінь.

Не знаю, яку позицію зайняла радянська власть до проблеми болота: чи хоч трохи його ліквідувала, чи так залишила довкола музею, як пам'ятку старовини?.. Про це мені, покищо, з дому не писали.

Ікер.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Про катедру українознавства

Дискусія над справою організації катедри українознавства в ЗДА стане незабаром предметом історії, себто об'єктом, який історики будуть досліджувати як один з виявів „широкої" української ініціятиви і тенденції починати й кінчати все на словах.

Акція, розпочата СУСТАом, є класичним прикладом нашої вдачі, і студентам належиться чергова подяка за дальші докази вище згаданого.

Першим речевим критиком того стану є, мабуть, проф. Р. Смаль-Стоцьк и й у статті „Справа катедри українознавства" („Свобода", ч. 46, з 11. 3. 1958). І з повною відповідальністю доводиться відмітити, що її кінцеві висновки аж надто мало розходяться з дійсністю.

Для заощадження місця включимо кілька прикладів, які цілковито заступлять усі найширші висновки. Славістичний Відділ Вейн Стейт Юніверситі в Дітройті проголосив на зимовий семестер цього року виклади з історії української культури, а Українсько-Американська Культурна Фундація розпочала заходи над збиранням потрібних на стипендії грошей. Автор цього допису, як член Вейн Стейт Юніверситі, звернувся до студентів і батьків з апелем піддержати виклади з українiстики.

Вислід: записалося аж... чотири студенти. Зрозуміло, що виклади не відбуваються; Пригадуємо, що в тому університеті студіює більше як 80 студентів української національности. Без коментарів і пояснень, бо вони нам усім добре відомі.

Ставляємо питання відкрито: навіщо 100,000 долярів? Для кого? Виклади українiстики тут, в ЗДА, можемо мати у кожному більшому університеті не тоді, коли покладемо гроші комусь на стіл, а тоді тільки — і то без тих тисяч, — коли наші студенти знайдуть можливим і потрібним вимагати таких викладів, а відтак почнуть записуватися на ці виклади. Ось і повна розв'язка довгої дискусії про т. зв. катедру українознавства. Евентуально зібрані гроші можна і треба зужити на видання добрих праць з українiстики, а хто сумнівається в такій потребі, нехай раз в житті загляне до якоїсь університетської бібліотеки і тоді зрозуміє нашу відсталість на найважливішому відтинку.

Вертаючись ще до нашого студентства в ЗДА і його завдань, згадаємо про другу маркантну подію з життя Дітройту.

Останню академію в честь поляглих під Крутами влаштовували на нашому терені студентська громада, СУМА і Пласт.

Дві останні організації були чисельно заступлені, і на сцені і в залі, зате із студентів з'явилося л а с к а в о... п'ять осіб. Один відчитав реферат, а другий резолюцію, в яких вимагав від усіх всього і вся, а від студентів дослівно нічого, бо заклик включатися в українське політичне життя був таки не на місці, оскільки в ЗДА є безумством втягати студентську молодь в активне партійно-політичне життя. Немає сумніву в тому, що основним і одиноким завданням студентів нашого часу на терені ЗДА є праця в університетах. Усе інше прийде після здобуття доброї освіти і виконання певних завдань саме в американських академічних колах і установах. Фраз і апелів задля самих апелів українській спільноті не потрібно, а студентам це й не личить взагалі!

Дітройтський досвід і дійсність виразно вказують на зайвість дальшого продовжування дискусії про створення катедри українознавства, а за це треба порушені тут питання поставити на порядок дня як завдання число один усіх наших інституцій і організацій, оскільки „щось у данському королівстві не в порядку".

Степан Горак

Дітройт, Міш.

К. Смовський
Генерал-хор. Армії УНР

МОЯ СЛУЖБА БАТЬКІВЩИНІ

(Спогади)

(17)

Я, бувши в о с т р і з ь к і й командантурі, прийняв Вал. Моцарського на службу на посаду завідувача військового складу, щоб він хоч трохи міг підтримати родину, яка в той час голодувала. Під час повстання проти гетьмана батерія, де служив хор. Моцарський, перейшла на бік Директорії, до Дніпровської Повстанської Дивізії отамана Зеленого, а пізніше мала бути приділена до Чорноморського Коша, як зав'язок 2-го дивізіону 1-го Чорноморського полку. Проте цей наказ військова команда змінила, і батерію приділено до окремого загону ім. Гонти під командою полк. Долуда. Цей загін був відправлений на фронт під Львів, де пор. Моцарський був тяжко ранений в ногу. Команда Галицької Армії відправила хор. Моцарського літаком до Відня, де йому австрійські лікарі врятували життя. Тодішній посол УНР у Відні граф. Тишкевич після видужання Моцарського забрав його до себе на службу в українському посольстві. Пізніше разом з посольством він переїхав до Парижу, де граф Тишкевич нав'язав зв'язки з американськими політиками і фінансистами, зокрема з президентом якогось банку в Ню Йорку, який мав доньку, що вчилася в Парижі. Пізніше хор. Моцарський з цією дівчиною одружився і виїхав до Ню Йорку. Незабаром після того став він віце-президентом, а потім і президентом банку. Ще перед другою світовою війною хор. Валентин Моцарський часто прилітав до Англії і Польщі в різних фінансових справах. Перед війною я з ним листувався, при чому писав він до мене українською мовою і час від часу інформував про неґативні і позитивні сторони української справи на терені Америки. Головне тоді, коли уряд ЗДА визнав кремлівських людожерів і вони, як сарана, прибули до Америки, де їх ніхто не контролював. На жаль тепер п. Моцарський зовсім забув за своїх старих приятелів і за українську справу, перейновши до московського табору.

Брати Шмалії, які служили зі мною в острізькій командантурі, після гетьманського наказу, що усунув всіх молодих старшин з армії, залишився в Острозі, де зорганізували український театр, який провів велику українську культурну роботу в Острозі, Здолбунові і Рівному. Вони брали також участь у громадському житті Острога. Ще перед повстанням проти гетьмана пор. Петро Шмалій вступив до Чорноморського Коша. Пор. Михайло Шмалій після перевороту був призначений комісаром Острізького повіту, де в той час юдину роботу провадила „Селянська Спілка". Діячі цієї спілки рішили за всяку ціну усунути Михайла Шмалія, щоб на його місце посадити червоного комісара Павлюка (пізніше був послом до польського сойму від Рівенського повіту), і 20 березня 1919 р. учитель Очеретнюк застрелив його в підступний спосіб.

Напередодні убивства М. Шмалія я прибув до свого тестя в Острозі і ця банда арештувала мене, але за кілька годин звільнила. В справі убивства Шмалія замішані були Павлюк і військовий комендант Собко (був урядовцем в командантурі за моїх часів). На другий день вони заборонили людям збиратися на його похорон. Тої ж ночі убивця втік до большевиків.

Сот. Петро Шмалій цілий час брав участь у визвольній боротьбі. До другої світової війни перебував у Франції, а після 1945 року переїхав до Арґентини.

Тернистий життьовий шлях пройшов і сотник Гнат Купрійчук, що був в Острозі повітовим командантом. Гетьманові присягати він не захотів, і звільнився з армії. З ковельськими жидами організував спілку, що постачала харчі для німецької армії. Після протигетьманського повстання був начальником дивізії при групі Оскілка, що була на фронті в районі Зв'ягеля. Після перевороту Оскілка проти Директорії дивізія здеморалізувалася і більша її частина перейшла до большевиків. Ця банда захопила була й сот. Купрійчука з начальником штабу дивізії. Але відважний сот. Купрійчук забив кількох вояків, які оточили його авто, і чудом уникнув смерти.

У 1920 р., коли армія УНР перейшла Збруч, сот. Купрійчук від'їхав до свого села під Ковлем, де його заарештували поляки. Довгий час сидів він у в'язниці, а пізніше у Березі Картузькій. Його то випускали, то знову заарештовували і саджали до в'язниці. Пізніше він брався організовувати український банк, кооперативу — і так життя його тривало до приходу большевицької армії. З яких причин він не втік на Захід — невідомо. З Ковля він подався до знайомих селян, сподіваючись у них переховатися. Але не пощастило: НКВД його заарештувало. Довший час сидів він у в'язниці в Ковлі, де його били день і ніч. Навесні 1940 року перевезли його до Житомира, де у в'язниці він зустрівся з полк. Ступницьким і багатьома іншими старшинами української армії. В Житомирі їх всіх страшенно мучили, а Купрійчукові, зокрема, вибили ліве око, п'ять ребер з правого боку і майже всі зуби.

В кінці квітня 1941 року большевики заладували всіх в'язнів у вагони і повезли нібито до Мінська (Білорусь). Десь біля Пинська вночі ешелон став у лісі. В'язні рішили рятуватися і виломили в вагоні підлогу. Перші, які вилізли з вагона, схопили двох конвоїрів з охорони, відібрали в них кріси і почали стріляти. Таким способом всі в'язні розбіглися по лісі. Сот. Купрійчук і полк. Ступницький два місяці бродили по лісовій пущі, аж поки не зустріли німців. В 1942 році я його бачив у Києві, але зразу не міг пізнати: це був старий, беззубий дід, на якого страшно було подивитися. Коли він оповідав про ті страхіття, що пережив у в'язниці НКВД, то сльози котилися в нього з очей, а все тіло трусилося. Де він тепер — один Всевишній знає!

БІЛА НІЧ ПЛИВЛА...

Біла ніч пливла над нами,
Біла яблуня цвіла,
Мила білими руками,
У полон мене взяла.

По саду вже ходить осінь,
Гонить листя золоте,
Та в душі моїй і досі
Біла яблуня цвіте.

ЄВГЕН БАНДУРЕНКО

Головний лікар ЗДА закликає до щеплення вакциною Солка

Вашингтон. — Головний лікар ЗДА д-р Лерой Бирні остерігає населення цієї країни, щоб щепилося проти поліо вакциною д-ра Солка, бо цього літа може вибухнути пошесть тієї недуги між тими всіми, які ще не є три рази нащеплені. Згідно зі статистикою коло 48,500,000 осіб у віці до 40 років ще не є нащеплені проти поліо, хоч у тому віці дуже легко захворіти на цю недугу. Ця справа ще гірше представляється тоді, коли подивимося на групу населення у віці до 20 років і побачимо, що в ній аж 19 мільйонів осіб не є нащеплені проти дитячого паралічу. Пошесть недуги поліо появляється циклічно, і вона може появитися цього літа, бо вже кілька років її не було в більшій кількості. Минулого року було 6,000 випадків поліо (в тому 2,100 випадків паралітичного), в 1956 році 15,200 (в тому 6,600 паралітичного). Але в 1952 році на поліо хворувало 30,000 осіб, в тому поважне число мали паралітичний стан цієї недуги.

Встановлено „штучну ниркову службу" в „Мавнт Сайней" шпиталі в Ню Йорку

Ню Йорк. — Директор „Мавнт Сайней" шпиталю д-р Мартин Р. Стейнберг повідомляє, що в тому шпиталі встановлено „штучну ниркову службу". Окрема дружина, яка складається з лікарів: інтерніста, хірурга, гематологіста, урологіста, медичних помічників і лябор採торійних техніків про допомозі „штучної нирки" фільтруватиме кров пацієнта від отрути. Така фільтрація всієї крови хворого відбуватиметься від 12-ох до 20-ох разів впродовж 6-ох до 8-ох годин. Цей апарат стосуватимуть під час припадкового затроєння або під час того, як нирки відмовляються виконувати свою функцію.

ПОВІДОМЛЯЄМО
Вш. Відборців наших листівок, як теж усіх заінтересованих, що ми вже розпочали
РОЗСИЛКУ
ВЕЛИКОДНІХ ЛИСТІВОК
(в кількості по 10 штук).
На випадок більшого запотребування — просимо про окремі замовлення.
Пластове Підприємство „МОЛОДЕ ЖИТТЯ"
302 E. 9th Street New York 9, N. Y.
Tel.: ORegon 3-9530

Ділимося сумною вісткою, що дня 17-го березня 1958 року упокоївся в Бозі
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ ЧОЛОВІК, БРАТ і БАТЬКО
✝
Володимир ЛОТОЦЬКИЙ
на 76-му році життя.
ПАРАСТАС буде відправлений у П'ЯТНИЦЮ, 21-го БЕРЕЗНЯ, о 8-ій год. вечора, у похоронному заведенні Насевичів — при Брави і Френклін вул., Филаделфія. Па.
ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 22-го БЕРЕЗНЯ о 9-ій год. рано, до катедрального храму, а опісля на цвинтар у Факс Чейзі.
У глибокому смутку:
Олена ЛОТОЦЬКА — дружина з дітьми і внуками
Михайло ЛОТОЦЬКИЙ — брат із рідною

НАУКОВЕ Т-ВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ КОМІСІЇ
— відбудеться —
в СУБОТУ, 29-го БЕРЕЗНЯ 1958 р. — о 6-ій год. веч.
в залі НТШ — 302-304 Захід 13 вул. в НЮ ЙОРКУ.
Програма:
ДОПОВІДЬ проф. М. ВЕЛИЧКІВСЬКОГО на тему: „Ліквідація селянського присадибного господарства за комуністичної системи".
ГОСТАМ РАДІ.
Дирекція Економічної Комісії НТШ

В П'ЯТНАДЦЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ
бл. п. полковника Якова
ГАЛЬЧЕВСЬКОГО - ВОЙНАРОВСЬКОГО
дня 22-го БЕРЕЗНЯ 1958 р. — о год. 9-ій рано, буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в православній катедрі св. Володимира у Филаделфії.
ДРУЖИНА і СИН

УВАГА! ТЕЛЕВІЗІЙНІ ГЛЯДАЧІ УВАГА!
ПЕНСИЛВЕНІЇ і СУСІДНІХ СТЕЙТІВ!
В СУБОТУ, дня 29-го БЕРЕЗНЯ 1958 р. о год. 5.30 вечора
глядіть на нашу
УКРАЇНСЬКУ ТЕЛЕВІЗІЙНУ ПРОГРАМУ
ГОДИНУ УКРАЇНСЬКИХ МЕЛОДІЙ,
передавану через телевізійну станцію WNEP — Canal 16 і 34.
керівник Години Українських Мелодій Роман МАРИНОВИЧ.

ЗАКЛИК
У зв'язку з виданням
ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ
пропонується
кол. старшинам і стрільцям цієї армії, присилати свої знимки поможности в однострою разом зі своїм коротким життєписом.
По виробленні кліші неушкоджені знимки повернеться негайно власникам, а кліша буде поміщена в Історії У. Г. А. — Знимки приймається до 15-го квітня ц. р., а висилати на руки видавця, на таку адресу:
D. MYKYTIUK
386 Selkirk Avenue Winnipeg, Man., Canada

Український Музичний Інститут в НЮ ЙОРКУ
ДРУГИЙ КОНЦЕРТ визначних студентів
— відбудеться —
в НЮАРКУ, Н. Дж.
в НЕДІЛЮ, 30-го БЕРЕЗНЯ 1958 р.
Год. 4 по полудні
Заля GRIFFITH (605 Broad Street)
Виступають студенти
з Ню Йорку: Л. КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ, О. МІТРИНГА, Ст. МАЛИЧІВСЬКА, Х. ОСАДЦА, М. ПОЛІТИЛО, М. ЦІСИК, М. ЧАПЕЛЬСЬКА, Д. ЯКИМІВ, У. ЯЦ.
з Филаделфії: І. КОНДРА, Г. САГАТИЙ.
— ВСТУП ЗА ПРОГРАМКАМИ —

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ МУЗИЧНОГО ЗНАННЯ
(Підручник теорії музики)
Написав Осип ЗАЛЕСЬКИЙ
продає
„Українська Книгарня"
840 Вільям вул.
Боффало 6, Н. Й.
Ціна — 1 дол.

Увага! НЮАРК, Півд. БРУКЛИН, СКРЕНТОН, ОЛИФАНТ! Увага!
ТРИ-ГОДИННА АТРАКЦІЯ ПІД ЧАС ПОСТУ.
Монументальні релігійні фільми:
МУКИ ІСУСА ХРИСТА
ТАЙНА ВЕЧЕРЯ — Леонардо да Вінчі
МОЩІ СВ. ПЕТРА
КАНОНІЗАЦІЯ СВЯТІЙШОГО ОТЦЯ ПАПИ ПІЯ Х
— будуть висвітлені —
В НЮАРКУ
в цю СУБОТУ, 22-го БЕРЕЗНЯ 1958 р. — о год. 5:30 веч. в Українській Централі — 180 Вільям вул. в Нюарку.
В Півд. БРУКЛИНІ
в цю НЕДІЛЮ, 23-го БЕРЕЗНЯ 1958 р — о год. 5-ій веч. в залі української католицької церкви при 261 19 вул. в Південному Брукліні.
В СКРЕНТОНІ
в СУБОТУ, 29-го БЕРЕЗНЯ 1958 р. — о год. 7-ій вечора в Ukr. Community Center, 440 Wyoming Ave., в Скрентоні.
В ОЛИФАНТІ
в НЕДІЛЮ, 30-го БЕРЕЗНЯ 1958 р. — о год. 5-ій вечора в залі укр. кат. церкви — при River вул в Олифанті.
Прийдіть самі і заберіть з собою своїх дітей і знайомих. Користайте з одинокої нагоди побачити те, що в інших кінотеатрах не зможете бачити.
Дохід призначений на спеціяльні Великодні програми.
До ласкавої участи запрошує
Роман МАРИНОВИЧ,
керівник „Години Українських Мелодій" і „Еха з-поза моря"

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ в АМЕРИЦІ
Відділ в Ню Йорку
повідомляє, що
ВЕСНЯНИЙ РАВТ ІНЖЕНЕРІВ
— відбудеться —
в СУБОТУ, дня 10-го ТРАВНЯ 1958 р.
в залях УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ.
Дохід призначений на допомогу студентам технічних наук, членам „Основи" при Т. У. І. А.
ВСТУП ЗА ЗАПРОШЕННЯМИ. УПРАВА

Під протекторатом Об'єднаного Комітету Українських Організацій в Ню Йорку, 1-ий Відділ Т-ва був. Вояків УПА ім. ген.-хор. Т. Чупринки і Осередок СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Ню Йорку, вшановуючи свого Патрона
— влаштовують —
Святочну АКАДЕМІЮ
з нагоди
8-ої річниці смерти Головного Командира УПА сл. п. ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича
в НЕДІЛЮ, 30-го БЕРЕЗНЯ 1958 р.
о год. 7-ій вечора
в залі JUNIOR HIGH SCHOOL
(Ave. "B" між 4-5 вул.).
В програмі Академії візьмуть участь:
п. М. ШМІГЕЛЬ — відкриття;
ред. В. КАЧМАР — промова;
п. З. ЛАВРИШКО — сольоспів;
Хор „БОЯН" під орудою проф. І. НЕДІЛЬСЬКОГО;
Музично-вокальний ансамбль при Осередку СУМА під орудою Б. КОВАЛИКА;
Рецитація членів Юної СУМА;
Деклямація Олі КИРИЧЕНКО з Театральної студії Йосипа Гірняка.
УКРАЇНЦІ! Своєю масовою участю віддайте пошану Героєві української нації, який своєю кров'ю вписав право на волю і незалежність України.
СВЯТОЧНИЙ КОМІТЕТ

ЛИСТОПАД
для чоловічого хору з барисольом і фортеп.
слова Р. Купчинського
музика О. Залеського
Ціна: 80 цнт
Замовляти
"SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3 N

ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ;
ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ;
РЕДАКЦІЯ ЖУРНАЛУ ДЛЯ ДІТЕЙ „ВЕСЕЛКА"
— влаштовують —
у днях 30-го БЕРЕЗНЯ до 19-го КВІТНЯ 1958
ВИСТАВКУ
сучасної української книжної графіки
в горішній залі
УКРАЇНСЬКОГО ЛІТ.-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ
149 — Друга Евеню, Ню Йорк.
У ВИСТАВЦІ БУДУТЬ ПОКАЗАНІ ПРАЦІ 22 МИСТЦІВ.
Виставка буде відкрита для публіки в таких днях і годинах:
в НЕДІЛІ 30 березня, 6 і 13 квітня — в год. 12-10 вечора;
в СУБОТИ: 12 і 19 КВІТНЯ — в год. 8-10 вечора.
Відкриття виставки
в НЕДІЛЮ, 30-го БЕРЕЗНЯ — о год. 1-ій вполудне.

10-ліття УСК-у Ню Йорк — відбудеться — **дня 30-го і 31-го травня 1958 р.** ПОДРОБИЦІ В ДАЛЬШИХ ОГОЛОШЕННЯХ.

Короткі Вістки

● **Комендант** королівсько-артилерійського гарнізону в Нюкестлі (Англія) видав наказ, яким заборонено воякам свистати за приналежними до того гарнізону жінками з королівського армійського корпусу. Гарнізон в Нюкестлі охоплює 51 мужчину і 25 жінок. За англо - американським звичаєм, суперечним із традицією на европейському континенті, свистання за жінками означає захоплення. Англійські жінки і армії запротестували проти таких залицянок.

РОЗШУКИ

Пошукую
Катерину **СИДОР,**
з дому Кухтик, або її дітей, з с. Телешниця Сяина, знаходилася перед війною у Фермединк Анстонк. Пошукує сестра Заяць Анастазія. Хто знав би про неї або вона сама, прошу зголоситися на адресу:
Д. БОРСУК
3233 W. Division Street
Chicago 51, Ill.

Люба **ШАНДОРИ,**
працює в Нюарку в шпиталі як медсестра. Справа дуже важна.
Телеф.: ORange 6-1446
Mrs. Boross, Pilgrim 6-6785
Хто знав би про неї, прошу потелефонувати.

Пошукую
Каськи і Василя
ДМИТРИКА,
з Луки, пов. Самбір.
Мають перебувати в Бельгії. Пошукує їх донька і зять Паґиківський Стах. Хто знав би про них, або вони самі, прошу голоситися на адресу:
Peter PROCH
18 Montraver Drive
Monessen, Pa.

Пошукую
Катерину **СТЕФАНІ,**
з с. Угринів Середній, пов. Калуш. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати:
I. IWANKIW
1304 Shillington Ave.
Ottawa 3, Ont., Canada

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.